

سومین همایش ملی و سومین همایش بین المللی مدیریت و حسابداری ایران

The third National and International Conference of Management and Accounting Iran

حسابرسی محیط زیست در ایران

محمد خدامرادی¹، راضیه گندلی اندکا^{2*}

¹ عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، خوزستان، ایران پست الکترونیکی: Mohammad_moradi57@yahoo.com

² دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی اهواز، خوزستان، ایران پست الکترونیکی: Raz_gandali@yahoo.com

چکیده

نیاز سازمان ها و بنگاه های اقتصادی برای عملیات جاری و آینده در باره موضوعات زیست محیطی منجر به ایجاد حسابرسی محیط زیست شد، که این حسابرسی رویه های اصلی بنگاه های اقتصادی و سازمان ها را درباره موضوعات زیست محیطی بررسی و ارزیابی می کند. حسابرسی رعایت (حسابرسی مسئولیت های گذشته، مسئولیت های جاری و مسئولیت های آینده)، حسابرسی فرآیندها (حسابرسی تاثیر خرید یا تحصیل یک شرکت جدید، حسابرسی اثرات محیطی منطقه ی استقرار سازمان، حسابرسی محصولات تولیدی و حسابرسی رویه های زیست محیطی مدیریت) شیوه های متداول و مرسوم حسابرسی محیط زیست هستند. حسابرسی زیست محیطی با هدف حصول اطمینان از اتخاذ فرآیندها و خط مشی های مناسب و کافی و اجرای آن ها به منظور دستیابی به توسعه پایدار یکی از انواع نوظهور حسابرسی در موسسات عالی حسابرسی (SAI) است که با توجه به بحران های زیست محیطی اخیر نه تنها در سطح ملی بلکه در سطح بین المللی به شدت مورد توجه است. دیوان محاسبات جمهوری اسلامی ایران نیز همانند سایر موسسات عالی محاسباتی جهان به مقوله حسابرسی زیست محیطی با اهدافی نظیر حصول اطمینان از مراعات الزامات قانونی زیست محیطی مصوب مجلس و دولت در سه سطح حسابرسی مالی، عملکرد و رعایت پرداخته است تا از اثر بخشی و قانونی بودن برنامه های موجود اطمینان حاصل نموده و به مجلس شورای اسلامی به عنوان نمایندگان ملت جهت اتخاذ تصمیم منعکس نماید.

سومین همایش ملی و سومین همایش بین‌المللی مدیریت و حسابداری ایران

The third National and International Conference of Management and Accounting Iran

واژه‌های کلیدی: محیط زیست، حسابداری محیط زیست، حسابرسی رعایت، طرح کلی حسابداری، دیوان محاسبات

مقدمه:

حفاظت از محیط زیست در چند سال اخیر یک موضوع اساسی برای سازمان‌ها، شرکت‌ها، حکومت‌ها و شهروندان تبدیل شده است. شرکت‌ها و سازمان‌ها در بخش‌های مختلف اقتصادی توجه و تلاش‌های خود را بر روی بهبود مستمر محیط زیست و حفاظت از سلامت انسان در تولیدات و فعالیت‌های حال و آینده متمرکز کرده‌اند بنابراین، در حال حاضر هیچ سازمانی نمی‌تواند تأثیر پذیری از عامل زیست محیطی را انکار کند. توجه به موضوعات زیست محیطی و مسئولیت سازمان در برابر آن باعث به وجود آمدن شاخه جدیدی از حرفه حسابداری به نام "حسابداری محیط زیست" شده است. حسابداری زیست محیطی یکی از انواع بسیار مهم و مورد توجه در موسسات عالی حسابداری (SAI) است. هم‌اکنون حسابداری محیط زیست که دامنه فعالیت آن در برگیرنده آب، هوا و تغییرات آب و هوایی و خاک می‌باشد در سطح گسترده‌ای مورد توجه جهانی قرار گرفته است. در حال حاضر اهمیت این موضوع به طور گسترده‌ای مورد پذیرش عام قرار گرفته است که حفظ و بقای بشر در گرو حمایت و بقای محیط زیست می‌باشد. شایان ذکر است کشورهای انگلستان و آمریکا اولین گام را در شناخت حسابداری زیست محیطی برداشتند. قوانینی طی ده‌های ۷۰ و ۸۰ قرن گذشته در آمریکا به تصویب رسید که بر اساس آن، شرکت‌ها مسئول جبران خساراتی شدند که عملکرد آنها به محیط زیست وارد می‌کند. در سطح بین‌المللی به طور موثر در سال ۱۳۹۲ سران کشورهای در ریودوژانیرو گردهم آمدند تا برای حفظ زمین به شیوه پایدار اقدام نمایند این اجلاس به "اجلاس زمین" موسوم گردید.

در اسناد بالادستی کشور ما از جمله قانون اساسی، حفاظت از محیط زیست وظیفه‌ای همگانی تلقی شده و هرگونه فعالیت که با آلودگی محیط زیست ملازمه پیدا کند، ممنوع است. همچنین در سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی نیز بر بهره‌مندی جامعه ایرانی از محیط زیست مطلوب تأکید شده است. دیوان محاسبات جمهوری اسلامی ایران به تبعیت از قانون اساسی و قانون تشکل خود، حسابداری نحوه بهره‌برداری و حسابداری مسئولیت نگهداری و صیانت از منابع طبیعی و ثروت‌های عمومی، معادن، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها، جنگل‌ها و بیشه‌های طبیعی را در دستور کار اکید خود قرار داده است.